

Похвала Ћирилу

[**Климент Охридски**, написано пре 916. г., Из књиге: "Ћирило и Методије - житија, службе, канони, похвале", Српска књижевна задруга, Београд, 1964]

Месеца тога четрнаестог дана[1] похвала блаженому оцу нашему и учитељу словенскоме Ћирилу Философу, написана руком Климента, папе римскога[2]

Ево, засија нам, христољупци, светлозарна успомена преблаженога оца нашега Кирила, новог апостола и учитеља свих крајева, који благоверношћу и лепотом сину на земљи, као сунце лукавство бесово изгонећи и пагански мрак осветљавајући божанственим зракама. Премудрост Божија сазда у срцу његовome храм свој, и на језику његовome, као на херувиму, почиваше ваздан Дух свети, делећи дарове свакоме према јачини вере његове. Као што рече Павле апостол: Свакоме од нас даће се благодет по мери давања Христова. Јер ко мене воли - рече Господ - и ја ћу њега завоleti, и јавићу му се сам и обитавалиште ћу у њему саградити, те ће ми бити као син и ја ћу му бити као отац. И тако, тражећи очинство ово, преблажени отац тај и учитељ наш остави жића овога сву лепоту и слазу и богатство, оца и матер, браћу и сестре.

Измлада бејаше чист као анђео, уклањајући се и бежећи од животних сласти и пребивајући ваздан у псалмима и појању и у послушању духовноме, јединствени пут следећи, којим се на небо узлази. И тако се изли благодет Божија у уста његова, као што је у премудрости рекао Соломон: У усне премудроме улази надахнуће, закон и милост носи на језику, и тиме занавек печати злохулна уста јеретичка.

Пошто је поникла јерес у дане Теофила цара, многа лета светиња икона гоњена бејаше и рушена. У дане пак благоверног цара Михаила сазван би правоверни сабор, те га усмерише против јеретика и попаљена бејаше духовном силом сва злоба њихова. А главом јереси ове био је Аније патријарх; и пошто су га изобличили, протераше га са престола.[3] Такав је био учитељ овај:

где год је осећао какву хулу на божански образ, он је као окриљен летео на све стране, јасним причама све саблазни разгонећи, правој вери учећи, Павлов завет извршујући; прелетао је као орао све крајеве од истока до запада, од севера до југа. Код Козара и код Сарацена ради свете вере у збориштима њиховим обрете се, као сунце у тросветлим зорама сијајући и све лудости њихове разгонећи. У народу филском безбожну лаж разби; он, блажени, искорени дрво

којем су се ови клањали, указујући му штовање и називајући га Александар. У светлу вечноме блештећи, он их просвети и научи истинској вери.[4]

А пошто је словенски род незнабожачки у неразумљу и мраку битисао, он му, милошћу и човекољубљем Господа нашега Исуса Христа, постављен би за пастира и учитеља. И зачепи уста тројезичницима - јеретицима, као лавовима, који су, помрачени завишћу, говорили да је недостојно да други народи Бога прослављају, до Жидови и Римљани и Јелини, те су се по злоби са Пилатом изравнали.[5] Њихове лажи разори јасним причама, пламтећи силом Светога духа.

И пошто је превео црквени устав са грчкога на словенски језик, отиде у Рим, водећи на извршење дела своје изабрану паству, и радосно заврши пут свој, пошто је Господ Бог изволео да ту почине пречасно тело његово.

И када се сагледају његови подвизи и прегалаштва и сељења, нема тога ко би му похвалу сачинио. Ако је и касније засијао, он је све превазишао. Као Даница, која последња узлазећи светлошћу својом сав звездани збор озарује, најављујући светлост сунчаним зрацима, тако и овај преблажени отац и учитељ језика

нашега, јаче од сунца у тројним зорама
блистајући, просвети широм небројени народ
што лежа у тами незнања.

Има ли које место да се скрило, а да га он не
посвети стопама својим?

Које ли се искуство сакрило од блажене душе
његове?

Свим народима, проповедајући своје тајне у
украшеним речима, он је говорио; и то овоме у
писму, овоме у поукама, јер се излила благодет у
уста његова божанствена, и због тога нека је
благословен Бог у веке.

И стога - која ће то уста изрећи сладост учења
његова?

И који ће то језик успети да изрече подвиге и
прегнућа и доброту живљења његова?

Та уста, од светлости светлија, сазда Господ да
омрачене греховном лажју просвећују.

Његов је језик сладостан и реч му је истинита; те
пречисте усне процветаше у премудрости као
цвет, његови пречисти прсти духовне оргуље
подигоше и златозарним писменима украсише.
Тим богогласним устима напојише се сви жедни
божијега разума, њима се насладише многи који
су живот примали.

Помоћу њих обогати Бог многе народе
богоразумљем, украшавајући као боготканим
венцем ногоплодни језик словенски: тога ради

тај нови апостол и би послан.

Из тих усана истече животни студенац, пресуху сухост нашу напајајући; оне спуташе многохулни језик јеретички.

Та часна уста јавише се као један од серафима - Божијих славитеља - и кроз њих познасмо тросветло божанство, које се једним суштаством одржава а по својствима и именима разлучује и у равној мери прославља, јер су вазда сапостојећи отац и син и Свети дух.

Зато благосиљам твоје усне,
о преблажени оче Кириле,
јер кроз њих сласт духовна истиче на све стране.

Благосиљам многогласни језик твој,
којим загрме ти као Бог,
блештећи зором превечнога божанства
и мрак греховни прогонећи.

Благосиљам и многопресветло лице твоје,
озарено Духом светим,
које учини да велеразумна светлост сине
и многобожачка лаж се разбије.

Благосиљам златообразне твоје очи,
које растргоше наше неразумно слепило,
те богоумно светло освану.

Благосиљам анђелолике твоје зенице,
обасјане божанском славом,
којима си прозрео, на педесет дана пред
пречасно своје престављење,

дан покоја својега.

Благосиљам пречасне ти руке,
које спустише на мој језик богоразумни облак,
да напоји боготочивом росом срца наша,
изгорела у грешној суши.

Благосиљам богокретне твоје прсте,
којима написана би тајновита за многе Божија
премудрост,
што богорозумне тајне открива.

Благосиљам светлозарну твоју нутрину,
из које се за све земље источи вода животна,
силазећи с висина путем твојих молитава.

Благосиљам светлозарне твоје ноге,
којима си обишао као сунце око целог света,
просвећујући богонадахнутим учењем.

Благосиљам пречасну цркву твоју,
у којој леже многоумне и богоглагољиве оргуље.
Благословен овај град који је примио трећег
творитеља мира и Божијега провиђења, јер је
испунио завет двају највиших светлила[6] и тиме
блажен постао. С њима заједно нареди му
Господ Бог пречасни покој да прими. И почину с
миром у Господу лета 6377. од стварања свега
света, месеца фебруара четрнаестог дана, и
живљењем и вером придружи се свим оцима,
пошто је све њихове чинове и напоре
савршио.[7] И би с анђелима анђеос, с
апостолима апостол, с пророцима пророк, са

свима светима учесник славе Божије, и с њима заједно помоли се, преподобни учитељу, за нас који поштујемо пресветло твоје успење у славу свете Тројице - оца и сина и Светога духа, коме припада свака слава и част и поклоњење оцу и сину и Светоме духу, сада и увек и у веке векова.

Похвала Ћирилу - Напомене

1. 14. фебруара 869. у Риму умро је Ћирило.
2. Климент (умро 916), ученик Методијев, није био римски папа, већ епископ у Охриду. Климент Охридски је, према испитивањима, заиста написао Похвалу Ћирилу (П. Ј. Шафарик, В. Јагић, В. Ундољски, В. Вондрак, П. Лавров).
3. Борба против икона у Византији почела је читав век пре цара Теофила (829-842) и Јована (Анија) Граматичара, цариградског патријарха (837-843). Михаило III (842-867), царев син и Константинов школски друг, смирио је иконоборачки покрет.
4. О Константиновом бављењу међу Сараценима, Хазарима (Козарима) и фулским народима видети Житије Ћирилово, глава VI, VIII, XII.
5. На три крака Христова крста налазио се натпис на хебрејском, латинском и грчком, те су и тријезичници, противници словенског књижевног језика, признавали само ова три

језика.

6. Два светлила - апостоли Петар и Павле.

7. Ћирило је умро у Риму 6377. од створења света или 869. од Христовог рођења.

